

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ȚI.

Pe unu anu 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.
România și străinătate:
Pe anu 36 fr., pe șese luni 18 fr., pe trei luni 9 franci.

ANULU XLVII.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile nefrancoate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămit.

N°. 250.

Luni, Marți 25 Decembrie

1884.

In sărbătorile Crăciunului țiarul nostru nu va apăre.

Cestiunea Universității române.

II.

Brașovă, 24 Decembrie.

„Cestiunea instrucțiunii populare stă în strînsă legătură cu cestiunea Universității; una fără de cealaltă nu se poate deslegă.“

Cuvintele acestea, rostite de către actualul ministru-președinte unguresc, pe când era încă șef al opoziției maghiare în camera deputaților din Peșta, la 16 Februarie 1871, cuprind un program întreg; ele ne arată ce trebuie să facem, decă voim să ne asigurăm dezvoltarea noastră națională românească și ne desvlesc tot-odată prezentul cel hidos și amenințător.

Când partida Diakiană a închis porțile universității pentru limbile nemaghiare; când a declarat în poreclita lege „despre egala îndreptărire a naționalităților“, că la universitate limba de propunere poate fi numai și numai limba maghiară: atunci ori și ce om cu minte și revădător din senu națiunii noastre trebuia să scie, că pentru Maghiarii dela putere cestiunea instrucțiunii populare române nu mai exista decât în sens negativ, adică cu o stare de lucruri, a căreia totală delaturare era dependentă dela timp și dela puterea factorilor domnitori.

Legea din 1879 pentru introducerea limbei maghiare în școlile populare ale nemaghiarilor și legea din 1882 pentru maghiarisarea succesivă a școlilor secundare nu sunt decât urmele logice a principiului odată stabilit, că universitățile nu pot fi decât numai cu limbă și cu spirit maghiar. Decă în acest stat nu se admite nici într-un chip o instrucțiune mai înaltă română, atunci instrucțiunea noastră populară nu mai are nici un răzăm, ea încetă de a mai fi o stare de drept și de progres și este numai o stare de fapt mereu amenințată și împedată și prin urmare cu necesitate regresantă.

Românii dela 1848 avu să se lupte încă cu iobăgia; cu toate astea, când a sunat ora libertății, ei nu s'au gândit numai de a rupe lanțurile ce'i apăsau, ci s'au gândit și la mijloacele de trai național, după ce voru deveni liberi de jugul servitului. Ei și-au dîșit: o națiune fără de limbă și cultură națională nu poate trăi; er cultura unui popor este condiționată și garantată prin aședămintele lui de știință și de artă. De aceea au cerut înainte de toate pentru dezvoltarea și cultivarea națională a Românilor înființarea unei Universități române.

Cea mai temeinică dovadă, că Românii dela 1848 au înțeles că era neapărat de lipsă ca să ne redicăm pentru apărarea instrucțiunii românești o fortăreță puternică, este însăși purtarea adversarilor noștri politici.

După ce la 1868 au dărimat toate întăriturile noastre pasagere de drepturi politice, ce ni le ridicaserăm în anii premergători, și ca să asigurăm isbânda, au construit la 1872 în Clușiu, fosta capitală a marelui principat al Transilvaniei, o formidabilă redută în contra noastră: actuala Universitate maghiară.

Înțeles-au Românii dela 1872 pe deplin gravitatea acestui eveniment? Ne mângăiam cu credința, că au înțeles'o. Dér fie că erau

surprinși de gróznicele lovituri, ce au urmat după alta asupra capului lor într'un timp atât de scurt, fie că ei însiși, desbinați în păreri, nu și puteu da sémă de ajuns de ceea ce se petrecea, destul că istoria va serie odată, spre marea mirare a urmașilor noștri, că nu s'a făcut o mișcare de protestare energică și fățișă între Români la înființarea universității exclusive maghiare din Clușiu. Unul dintre deputații români bănățeni, cari se aflau în dietă, a interelat pe guvern, că în ce mod socotesce a respecta la acea universitate limba celei mai mari părți a populației Transilvaniei a națiunii române? Ear comitetul Asociației române transilvane a așternut ministerului de culte și de instrucțiune o reprezentațiune, în care cerea, ca la amintita universitate „să se redice catedre paritetice pentru propunerea studiilor și în limba română.“

Atâta a fost tot. Ministrul de instrucțiune de atunci Pauler răspusesse: că pentru densusul în ce privește universitatea din Clușiu, sunt decizători numai §-ii 18 și 19 ai articolului de lege 44 din 1868 (legea de naționalitate), cari nu'lu obligă a lua în considerare limba română.

Nu mai putea fi prin urmare vorba de concesiuni pentru limba română, ci numai de concesiuni în favoarea limbei maghiare. Legea era pe partea ministrului și a dietei.

In această tristă epocă parte mare dintre Românii ardeleni, cari nu s'au mulțumit numai cu decretarea politice de rezistență pasivă, au contribuit pentru înființarea unei Academii române de drepturi. Ei au declarat prin acesta de fapt, că națiunea română nu poate renunța la postulatul său cardinală dela 1848. fără de a renunța la însăși viața sa, la limba și la cultura sa națională.

Odată ajunși așa departe, adversarii noștri politici au lucrat și lucră neîntrerupt din răputeri spre a sêvêși opera începută a nimicirii învățămîntului Nemaghiarilor și a strînsei lui legături cu instrucțiunea academică maghiară.

In acesta stăruință de distrugere și de nivelare spre a creă o unitate imaginară maghiară, adversarii noștri au fost nu numai odată întrepruși de glasul postulatelor națiunilor desmoștenite. Inse la toate cererile noastre de a ni se dá mijloce pentru o cultură mai înaltă ei ne răspund: Nu sunt destule școli și universități unguresci? N'aveți decât să ve trâmiteți copii la ele!

Dura necesitate a adus o mulțime de tineri români și la universitățile maghiare, înființate și susținute din veniturile statului, la care contribuim cu toții.

Și ce au trebuit ei să sperieze acolo? Mai în anii dintău au fost tolerați, mai târziu au fost declarați de străini și pe urmă au fost batjocuri și huiduiți în modul cel mai brutal.

Cunoscem cauzele acestei tractări. Tinerii noștri viziteză universitățile maghiare numai spre a și câștiga învățatură, er nu de a se face Maghiari. Faptul acesta însă nu este compatibil cu scopul universităților maghiare.

Deodată n'a mai fost destul, ca fiii de Români să învețe limba maghiară, ci să cere

dela ei ca să se desbrace de sentimentele lor românești și să adopteze sentimente maghiare.

Se cere prin urmare dela tinerimea noastră ca să și smulgă inima din peptu, o imposibilitate vedită. Și această nedreptă și neumană pretensiune nu înseamnă ađi nimic mai multu nici mai puțin, decât că Românului nici la universitatea maghiară nu'i mai este ertat a se cultivă.

In aceste critice împrejurări, cestiunea creării unei universități române încetă de a fi numai o cestiune literară - politică și devine o cestiune de înaltă ordine socială, o cestiune a libertății poporului român în acest stat, o eminentă cestiune despre împărțirea numerosului popor român din Transilvania, Bănățu și Țera ungarăscă la civilizațiunea europeană.

Vorbirea de anul nou a d-lui Tisza.

In ziua de anul nou, alu călindarului gregorianu, membrii partidei liberale au mersu la d-lu Tisza să-lu felicite. După ce vorbi comitele Csaky în numele partidei, răspunde d-lu Tisza:

In introducerea discursului său d-lu Tisza accentuează, că-i servește spre deosebită plăcere, că vorbitorul majorității este comitele Ladislau Csaky, care este viul semn al legăturii dintre partida liberală de odinioară și cea de astăzi; a acelei partide liberale, a căreia țintă n'a fost alta decât a partidei de astăzi, adeoă întemierea statului ungar și întărirea lui, ridicarea lui în șirul statelor de cultură apusene, pe o tréptă de cultură mai înaltă și dezvoltarea lui în direcțiunea liberală. Pote că nu mă înșel decă dîc, că națiunea atunci când la alegerile trecute a dat un semn de încredere atât de strălucit partidei liberale și guvernului, a făcut-o acesta în conștiință, că partida și guvernul voru urmări consecuentă aceeași țintă, întărirea statului ungar, ridicarea lui la un grad mai înalt de cultură și dezvoltarea lui în direcțiune liberală. Dér eu sémțu, și cu mine de sigur sémțu cu toți, că acest votu ne impune și o datoriă mare și strictă, de a nu ne retrage dinaintea nici unei greutăți și de a nu lăsă să cadă stégul, sub care din diferitele clase ale țerei s'a făcutu o singură națiune, datoria de a împedecă ca națiunea unitară să nu se desbine éráșu, în diferite clase fie în urma a ori și ce felu de influințe. (Eljenuri și aplause!)

După aceea vorbindu de organizațiunea cea nouă a camerei magnaților și de proiectul de lege ce l'a prezentat guvernul în privința acesta, dîce, că idea conducătoare a guvernului, a fostu, ca camera magnaților să fie întru toate împrejurările, față de ori și cine, păzitorul și apărătorul ideii de stat ungar și de orece este convinsu că acest proiect de lege va corêspunde numai atunci scopului arêtat, decă va rămâné în principiile sale fundamentale, așa cum a fostu prezentat, a pledat în comisiune pentru acest principiu fundamental și ține și acuma tare la elu.

Părerea unora este, că acest proiect introduce în camera magnaților un nou element și o nouă basă — numirea de membri. Onoraților mei amici! Un nou moment este acela, că acum numirile se facu pentru viață. A susținé însă că camera magnaților, în care și astăzi împreună cu Croații sedă 71 de prefecți, cari nu numai, că sunt numiți, ci pot fi și destituiți de guvern după plac și în care împreună cu episcopii titulari, sedă vre-o 90 de membrii numiți — a dîce că această cameră devine prin aceea mai dependentă și că înlocuirea prefecților etc. prin totu atât membrii numiți înseamnă a introduce un nou principiu, care amenință independența camerei magnaților; acesta. credu eu, nu se poate dîce. Cealaltă obiecțiune este, că numirea formeză pentru cabinetul actualu un interes de putere. Decă m'ar fi condus interesul de putere atunci așu fi primitu cu amêndoué mâile propunerile opoziționalor, ca în locu de numiri să se alégă membrii camerei magnaților de către congregațiunile comitatense; căci — in

Cursul la bursa de Viena

din 3 Ianuarie st. n. 1885

Rentă de aur ungară 6%	123.15	Bonuri croato-slavone	100. —
Rentă de aur 4%	96. —	Despăgubire p. dijma de vin ungar.	98.25
Rentă de hârtie 5%	91.30	Imprumutul cu premiu ungar.	116.50
Imprumutul căilor ferate ungare	145.50	Losurile pentru regulara Tisei și Segedinului	117.10
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ung. (1-ma emisiune)	97.30	Renta de hârtie austriacă	82.20
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ung. (2-a emisiune)	—	Renta de arg. austr.	83.20
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ung. (3-a emisiune)	105.30	Renta de aur austr.	104.10
Bonuri rurale ungare	101. —	Losurile din 1860	135.60
Bonuri cu cl. de sortare	100.50	Acțiunile băncii austro-ungare	865. —
Bonuri rurale Banat-Timșu	100.75	Act. băncii de credit ung.	300. —
Bonuri cu cl. de sortare	100. —	Act. băncii de credit austr.	298.30
Bonuri rurale transilvane	101. —	Argintul — Galbin împărătesc	5.80
		Napoleon-d'ori	9.78 1/2
		Mărci 100 imp. germ.	60.85
		Londra 10 Livres sterlinge	123.40

Bursa de București.

Cota oficială dela 22 Decemvre st. v. 1884.

	Cump.	vënd.
Renta română (5%)	87	88
Renta rom. amort. (5%)	91 1/2	92 1/2
convert. (6%)	85	86 1/2
Impr. oraș. Buc. (20 fr.)	30	32
Credit fonc. rural (7%)	96 1/4	96 1/2
" " (5%)	82	83
" " urban (7%)	94 1/4	95
" " (6%)	91	92
" " (5%)	80	85
Banca națională a României	1150	1170
Ac. de asig. Dacia-Rom.	290 1/2	295
" " Națională	220	225
Aur	15 1/2	—
Bancnote austriace contra aur	—	—

Cursulu pieței Brașov

din 5 Ianuarie st. n. 1885

	Cump.	Vënd.
Bancnote românesce	8.55	8.50
Argint românesc	8.40	8.45
Napoleon-d'ori	9.74	9.75
Lire turcesce	10.98	11. —
Imperiali	9.98	10. —
Galbeni	5.70	5.72
Scrisurile fonc. »Albina«	100—	101.50
Ruble Rusesci	125—	126—
Discontul	7—10 %	pe an.

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se pot cumpăra în tutugiaria lui Gross (în casa prefecturii.)

Acei domni abonați ai noștri, cari au plătit prețul abonamentului pe jumătate de an și pe un an, înainte de 1-a Aprilie a. c., sunt rugați a ne trimite diferența prețului urcată dela 1 Aprilie c., care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., și pentru România 8 lei.

ADMINISTRAȚIA „GAZ. TRANS.“

20% Tote prețurile scădute 20% per comptant.

Magazin de încălțăminte

al lui

Ioan Săbădeanu

Fabricat propriu și străin, solid și modern. Recomandă on. public cu prețuri scădute toate felurile de încălțăminte fine și ordinare, pentru bărbați, dame și copii, gata și după măsuri fabricate.

Ghete de bărbați dela v. a. fl. 3.60 cr. în sus.

Ghete de dame " " " 3. — " " "

Pantofi și ghete de copii dela 60 " " "

Pantofi de casă de piele, pîslă și stofă brodate cu flori pentru bărbați și dame dela v. a. fl. 1.30 cr. în sus.

Specialitate.

Cisme de copii în creț de Karlsbad dela v. a. fl. 3.50 cr. în sus

Șoșoni de postav de pîslă și cu Gumă englesescă. — Șoșoni cu talpe de pîslă lungi și scurți pentru voiajori. = Galoc de gumă englesă. — Sandale de guma și de pîslă pentru dame, bărbați și copii cu prețuri eftine.

Cisme de copii ordinare dela v. a. fl. 2 în sus

Cisme de copii ordinare dela v. a. fl. 2 1/2 în sus

Comandele din afară se efectuează după măsurile trimise prompt și cele nepotrivite se iau înderăt în schimb.

20% Tote prețurile scădute 20%

Caliceu, cine nu abonează Calicul, și ară ilustrat humoristic și satiric, care costă numai 3 fl. și 7 franci pe an, și produce în fiecare lună risă de 3 fl. și 7 franci, și prin urmare dă fiecărui abonent un câștig curat de 33 fl. și 77 franci la an.

Cine n'are 3 fl. și 7 franci, ca se aboneze Calicul, mai bine și-i împrumute, de cât se ne rămăie nouă dator și se pără câștigul arătat.

Adevărat sensațional va deveni Calicul anul 1885 prin noua rubrică: „Scănteii și cenușă din filosofia doctorului Amnariu“ și prin mulțimea ilustrațiilor comice și satirice.

Abonamentele se trimit prin posta din Sibiu la
Administrațiunea „Calicului.“

Casse de Wertheim

ce resistă pe deplin în contra focului și nici nu se pot sparge, din cele mai renumite fabrici de casse

L. FLEISCHER

oferă pe prețuri convenabile în cele mai favorabile condițiuni și în toate mărimile.

Iustinian M. Grama,
depositarul fabricii în Brașov.

Primele veritabile bombone de Malzextract de piept pentru desfacerea flegmei ale lui Ioan Hoff sunt în hârtie albastră.

Preparatele de Malz ale lui Ioan Hoff sunt în 400 de lazarete și instituite de vindecare introduse, de unde vin și rapoarturi, diplome de furnisori de curte a celor mai mulți suverani din Europa, 27,000 depozite de vânzare în toate părțile lumii, un milion de rapoarturi de mulțumire și lecuire din toate clasele societății, prin cari se recunoșce eselența loră efectă de lecuire.

Extract de Malz a lui Ioan Hoff „Gesundheitsbier.“ 0 sticlă 60 cr.

Extract de Malz concentrat a lui Hoff. 0 sticlă 1 fl. 12 cr. 0 sticlă mică 70 cr.

Rapoarturi de lecuire dîlnice

pentru vindecarea bôlei de pept, de plumân, afecțiunii cataralice, slăbiciune de digestiune și de nervi, anemiă și slăbire, pentru omeni slabi de constituție și reconvașenței, sunt o îmbucurătoare garanție pentru oră ce suferind și învinge speranța lui într'o apropiată lecuire prin întrebuițarea unor preparate așa de probate.

Johann Hoff's Brustmalzextrakt-Bonbons
à 60, 30, 15 și 10 cr. numai în toc albastru.

Johann Hoff's Malzgesundheits-Chocolade.
1/2 Kilo I. fl. 2.40 cr. II. fl. 1.60 III. fl. 1
1/4 Kilo I. fl. 1.30 cr. II. 90 cr. III. 60 cr.

Domnului **IOANU HOFF**

inventatorul și fabricatorul preparatelor de Malz, c. r. furnisori de curte a celor mai mulți suverani din Europa etc.
Wien, Stadt, Graben, Braunerstrasse Nr. 8.

Tergul Mureșului 20 Noemvre 1877.

On. D. După ce am întrebuițat eu însumi vindecătoarele preparate ale D-văstră de Malzextract, cu un succes strălucit și având acum intențiunea a le întrebuiță la altul, vă rog pentru espedarea grabnică (urmază comanda) cu rembrusă.

Cu stimă
Reiner Schwarz, căpitan c. r. în reg. 62.

Gherla, 22 Februarie 1878.

On. D. Vă rog să-mi trimiteți cu rembrusă 2 1/2 kilo din eselența Chocoladă I. a D-văstră, contra unei suferințe cerbicoșe de stomac.

Cu stimă Contesa Bertha Wass.

Castelul Ozd, la Maros-Ludos, 17 Octomvre 1883.

On. D. Binevoiți a-mi trimiteți cu posta ce vine prin rembrusă 3 flacone din probatul D-văstră Malzextract concentrat, împreună cu 2 tocuri de Malzextract-Bonbons.

Baronésa Hangwitz, călugăriță.
Castelul Ozd la Maros-Ludos.

Rapoart medical.

D. Dr. I. Stütz, medic c. r. la Curte în Castelul de vară Schönbrunn, dice: Efectul acestei gustose Bere de Malzextract a lui I. Hoff, pôte fi pentru sănătatea corpului omensc numai favorabil, și adecă pentru substanțele ei. O recomandă pentru bôle nimerite și mai ales pentru reconvașenței.

60 mari decorațiuni

Infințat 1847. în Viena și Budapesta dela 1861.

Depozite în Brașov: Demeter Eremias, București: F. Bruss, J. G. Rissdörfer, R. Schmetau farmaciști, G. Rietz, Martinovics, Ploiesci: N. Petrescu et C-nie, Bistrița: Carl Nussbacher, Dées: Fr. Nik, Déva: G. Issekuti, Sibiu: C. Bugarsky, Alba-Iulia: I. Frölich, S. Mihelleyes, Clușiu: I. B. Misselbacher farmacia, Tergul Mureșului: M. Bucher, C. Hutflesz. Mediaș: C. Buckner, Aiud: Ioan Winkler, Sighisora: I. B. Misselbacher sen. I. B. Teuch. Odorheiu șecuesc: Solyomssy farmacist. Seps Szt. Gyorgy: Fr. Barabas farm., Turda: I. Timbus și fiu.